

JAN ANDRLE,

KULT SVATÉHO FRANTIŠKA XAVERSKÉHO V ČESKÝCH ZEMÍCH RANÉHO NOVOVĚKU

Ústav českých dějin FF UK, Praha 2011, 87 s.

Vyjádření vedoucí diplomové práce

Jan Andrlé se ve své diplomové práci zaměřil na zkoumání kultu svatého Františka Xaverského v českých zemích. Časově svůj výzkum ohraničil obdobím raného novověku, tedy 16. až 18. stoletím (s dílčím přesahem do 19. století). Volbou právě tohoto tématu se autor posuzované práce zařadil do dnes již poměrně rozsáhlého společenství badatelů, kteří se v posledním dvacetiletí systematicky orientovali na navázání přerušené kontinuity ve výzkumu církevních a náboženských dějin raného novověku a na rozvíjení tohoto výzkumu novými a slibnými směry. K nim patří i výzkum kultu předních barokních světců, k nimž se nepochybně řadí právě svatý František Xaverský, apoštol Indie a Japonska, hned po svatém Ignáci z Loyoly druhý nejvýznamnější světec jezuitského řádu, jak ve své práci právem opakovaně konstatuje Jan Andrlé. Je třeba zdůraznit, že dosavadní domácí výzkum jednotlivých kultů cíleně pěstovaných a rozvíjených v předbělohorském a především pak v pobělohorském období v českých zemích se přednostně soustředil na mariánskou a nepomucenskou problematiku – a to bez ohledu na to, zda se na příslušné téma zaměřovali historici, literární historici či historici umění, popřípadě odborníci z dalších příbuzných oborů. Diplomová práce Jana Andrlého tak představuje sympatické vykročení z již poněkud začarovaného mariánského a nepomucenského kruhu směrem k analýze dalších, jakkoli méně rozšířených a tudíž zdánlivě i méně významných kultů. Možností, jak xaveriánské téma uchopit, se samozřejmě naskýtá více. Autor hodnocené práce – po výchozí rekapitulaci dosavadního stavu bádání – srozumitelně objasnil přístup, který při výzkumu příslušného kultu zvolil. Jeho projevy se rozhodl sledovat na základě zřizování patrocinií, dále na základě projevů xaveriánské úcty v raně novověké písemné produkci, a konečně na základě zobrazování svatého Františka. Tento přístup pokládám za plně odůvodněný a nosný; jeho nespornou předností je navíc i žádoucí interdisciplinární propojení historického, literárněhistorického a uměleckohistorického hlediska.

Vlastní strukturu práce pojal Jan Andrlé poměrně tradičně. Po již zmíněném shrnutí současného stavu bádání připomněl v hutné zkratce životní osudy Františka Xaverského a

poté se soustředil na okolnosti jeho kanonizace a na šíření jeho kultu v tehdejší katolický svět. Na tyto kapitoly navázal pasážemi tvořícími jádro celé diplomové práce – totiž přehledným zmapováním xaveriánského kultu v českých zemích, postaveným na třech výše zmíněných východiscích. Ta autorovi poskytla dostatek materiálu pro vytvoření reprezentativního obrazu projevů a rozšíření kultu svatého Františka Xaverského v českém prostředí. Svou studii Jan Andrlé uzavřel věcným a přehledným závěrečným shrnutím, rozčleněným do zodpovězení čtyř hlavních okruhů otázek, jimž se přednostně věnoval (cesty a způsoby šíření xaveriánského kultu, role jezuitů – popřípadě i jiných aktérů – při jeho šíření, nástroje propagace a popularizace kultu, míra recepce a obliby kultu včetně délky jeho trvání a včetně jeho proměn).

Je to právě ono závěrečné shrnutí hodnocené práce, které výmluvně dokumentuje, s jakým rozmyslem a s jak jasnou a promyšlenou představou o pojetí své studie Jan Andrlé k výzkumu xaveriánského kultu přistupoval. Dokázal se držet předem vytyčené linie bádání a neztratit ze zřetele otázky, k jejichž zodpovězení se chtěl dobrat. To se mu podle mého názoru nakonec úspěšně podařilo. O kvalitě předložené diplomové práce vypovídá i skutečnost, že jako základ pro ni posloužila již publikovaná autorova studie, otištěná ve výboru českých textů 17. a 18. století s xaveriánskou tematikou (vyšlo pod názvem *Františku nebeský, vyslanče přesmořský* v Praze roku 2010). Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem dodávám, že připomínky, které lze k Andrlově práci vznést, jsou skutečně jen marginálního charakteru (u elektronických zdrojů by mělo být uvedeno datum posledního náhledu na příslušnou stránku, označení některých japonských reálií by prospěla předchozí konzultace s japanologem a Alena A. Fidlerová by si zasloužila uvedení svého příjmení bez překlepů – viz poznámky 317, 318 a 319 na straně 71). Závěrem je třeba konstatovat, že diplomová práce Jana Andrlého je vyzrálou vědeckou studií i velmi kvalitním příspěvkem k výzkumu problematiky náboženských kultů v českém prostředí raného novověku. Velmi ráda ji tedy doporučuji k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit jako výbornou.

V Praze dne 6. září 2011

Doc. Mgr. Marie Š. Koldinská, Ph.D.